

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ПРАЗНИКЪТ

Брой 5 • год. CIV • 13 март 2025 г. • цена 1 лев

www.stdbg.org

Печатно издание: ISSN 1313-7611 • Онлайн издание: ISSN 2815-2638

ПРОФ. АНДРЕЙ ПАНТЕВ:

ТРЕТИ МАРТ – ДЕНЯТ, В КОЙТО БЪЛГАРИЯ СЕ ЗАВРЪЩА НА КАРТАТА НА ЕВРОПА СЛЕД ПЕТВЕКОВНО ОТСЪСТВИЕ

Проф. Пантев е категоричен, че на 3 март трябва да е националният ни празник, защото на тази дата през 1878 г., след петвековно отсъствие България се завръща на политическата карта на Европа. Събдва се мечтата за Освобождение, за която са се борили и загинали хиляди български книжовници, просветители и революционери.

Когато в европейската преса и дипломатическа преписка се появяват сведения за зверската разправа с априлци от 1876 г., тогава светът открива българите не само като внушителен етнически масив в Източните Балкани. Той внезапно научава за книжовното и държавно великолепие на българското Средновековие, за историческите заслуги на българите към християнска Европа, за особения и оригинален принос на българите към културната съкровищница на европейската цивилизация. Понася се ужасната мълва, че потомците на този етнос са обект на свирепи репресии от една чужда и враждебна власт. Появява се не само образът на християнски мъченици в сърцето на континента, но и на страдалци на Европа. Заговаря се за жертви на вярата и книгата, за поругаване на кръста. Така тръгва нашето незримо присъствие в Освобождението. Дотогава за българския исторически живот знаят само тънките познавачи на балканската история преди турците.

Българският въпрос като морална дилема става главната тема на Голямата балканска криза от 1875–1877 г., която започва с въстанието в Босна. Анкети от местата на престъпленията, дипломатическа конференция в Цариград през декември 1876 г., проекти за устройство на бъдещата българска държава. Всичко това е отзвук на един обществен порив, обединил учени, писатели, художници, клерикали.

Паралелно с Цариградската посланическа конференция в Сент Джеймс хол в Лондон, на 8 декември се

свиква грандиозна конференция по Източния въпрос, на която присъстват 710 представители от 117 английски градове. Централен въпрос е българският. 85 депутати от парламента произнасят гневни речи. Няма голям английски град, в който да не се провеждат митинги в подкрепа на българите. Това позволява на Русия да осъществи своята велика мисия на избавителка. Настъпва нейният благороден час.

Руско-турската война от 1877–1878 г. беше война на вярата. Единствената война в историята на XIX в., във от границите на Русия, която се нарича Освободителна, това е войната, донесла свободата на българите и тяхното избавление. Войничетата, които форсираха Дунава, виждаха, че един народ отсреща първо се моли на същия Бог по същия православен начин, второ, че казва любов, мамо, хляб с една и съща дума. И този народ заслужава да бъде свободен, дори и да се пролее кръв.

Можем да кажем, че Русия вършеше не само велика освободителна

мисия, тя осъществяваше велика европейска идея. И в това отношение Русия беше далеч-далеч по-европейска страна, отколкото Западна Европа, отколкото Средна Европа, които нехаеха за нашите страдания и нехаеха за нашите мъки. И в това отношение каквото и да се говори по-късно, каквото и да се говори днес – че Русия искала да забие Флага на двуглавия орел над черквата „Света София“ в Цариград, каквото и да се говори за руския експанзионизъм, ние българите винаги знаем, че на политическата карта на Европа беше поставена една държава с име България и това беше заслуга на руската армия, на руската дипломация, руската общественост и лично на Николай Павлович Игнатиев. Това никога няма да бъде забравено, защото това име става вечната парола и вечният символ на връзките между българите и Русия.

Нашите будители, книжовници, четници въстаници и опълченци, или техните сенки, вървяха редом до освободителната руска армия. Това е често незримото, но реално съучастие на българския народ в епичната драма на неговото освобождение. Но ако не беше руското оръжие, прогонило завинаги турците, нашите благодетели в Европа щяха да изразят спрямо нас само искрено и трогателно, но безпомощно ожалване. Не можем да въздишаме по Санстефанска България и да избягваме въпроса кой я е сътворил с меч и картография. Този факт стои неумолимо на Трети март, независимо от всички „прочити“, спекулации и измишльотини спрямо него. Няма красиви войни. Но благородни и съзидателни войни има! Това е най-благородната война за вярата. Тази война реализира саможертвите и мечтите на поколения участници в националноосвободителното движение и дело на българите. Тя донесе Трети март не като подарък, а като заслуга.

В текста са използвани извадки от статии и интервюта на проф. Пантев, по повод Националния празник

София

ЧЕТЕТЕ В БРОЯ:

ТРЕТО ИЗДАНИЕ НА КОНКУРСА „С ПЕСНИТЕ НА ТОМА ЯНЧЕВ“

стр. 2–3

Одрин

Тракийци почетоха паметта на загиналите за Освобождението на България

Тракийци, върху които още тегнат последствията от кръвопролитните войни в миналото, свято тачат паметта, ценят свободата и загиналите за нея. На 3 март 2025 г. в цялата страна пред паметниците на руските освободители и българските опълченци, те отдадоха почит, свеждайки глави пред героите, загинали за да я има България.

В **София** председателят на СТДБ Красимир Преманов, проф. Павел Демиров, Зорница Радонова и Искра Чернева от името на СТДБ и на софийското тракийско дружество положиха цветя пред паметниците на Царя Освободител, на ген. Гурко и на Българския опълченец в знак на признателност за освобождението на България от османско владичество през 1878 г.

Представители на тракийското дружество в **Стара Загора** с председател Цанко Атанасов, почетоха паметта на загиналите за освобождението в парк „Тракия“, полагайки венци пред паметника на Никола Каишев, основател на тракийското дружество в града и възстановител на опожарената от османците Стара Загора, пред паметника „Одринска епопея“ и пред паметника на Капитан Петко войвода.

Във **Варна** представители на Регионалното тракийско дружество и на филиала на Тракийския научен институт се включиха в тържественото честване на Националния празник на площад „Св. Св. Кирил и Методий“ в града и в поклонението пред паметниците на загиналите руски войни в Морската градина.

Членове на тракийското дружество „Лазо Лазов“, **гр. Средец**, обл. Бургас, с дълбока почит и признателност сведоха глави пред героите, отдали живота си за свободата на България. Заедно с тракийци бяха инж. Иван Кичев – кмет на Община Средец, Йона Чобанова – зам. кмет и Ирина Тодорова – секретар на Община Средец. Маври Мавров – председателя на ТД „Лазо Лазов“, направи кратко изложение на събитията, довели до тази изключително важна дата в българската история. Поднесени бяха венци и цветя пред паметната плоча на героите.

Националния празник в **Димитровград** беше отбелязан с тържествен ритуал по издигане на националното знаме на България на централния площад. Сред официалните лица бяха кметът на община Димитровград Иво Димов, народният представител Иван Минев, областният управител д-р Стефка Здравкова, общински съветници, тракийци и граждани, които положиха цветя на паметната плоча на освободителите в „Парка на свободата“.

Продължава на 4-а стр.

ТРЕТО ИЗДАНИЕ НА КОНКУРСА „С ПЕСНИТЕ НА ТОМА ЯНЧЕВ“

ЛАЗАР НАЛБАНТОВ

На 10 май 2025 г. созополското село Росен отново ще бъде огласено от звучните песни, завещани ни чрез репертоара на големия странджански певец Тома Янчев.

Странджанският певец е роден през 1928 г. в с. Граматиково, общ. Малко Търново, но майка му умира и е осиновен в село Росен, където и израства във една фолклорна среда, в която звучат песните и мелодиите на загорската етнографска група от Странджа.

Именита певица в с. Граматиково е била неговата баба Желка Майсторянчева, от която видния краевед Горо Горов е записал и публикувал в енциклопедичното си издание „Странджански фолклор“ много песни, приказки и предания. Тя е автор на песента „Цялата смъртна дружина“, възпяваща епизод от Преображенското въстание от 1903 г., в което са взели активно участие неговите двама дядовци.

На провелят се през 1960 г. първи за страната събор-надпяване в с. Граматиково, Тома Янчев е сред лауреатите, след което записва редица песни с оркестъра на Коста Колев. Последват записи с прочутите за времето си странджанска група, тракийската тройка, оркестъра на Емил Колев и др. Има издадени от „Балконтон“ няколко самостоятелни и общи плочи с други изпълнители. Благодарение на усилията на неговата внучка Антоанета Димчева на музикалния пазар се появи и негов CD-албум, включващ най-популярните му песни.

Днес репертоарът на певеца е съхранен във фоно-

теката на Българско национално радио и регионалните му станции в Стара Загора и Варна.

За изключителните си заслуги в областта на културата е удостоен с държавната награда – орден „Кирил и Методий“ – II степен.

Организатори на третото издание на конкурса „С песните на Тома Янчев“ са Община Созопол, Тракийско дружество „Странджа“ гр. Бургас и домакините от НЧ „Ангел Величков 1902“ с. Росен. В конкурсната част могат да участват индивидуални изпълнители и певчески групи от цялата страна без възрастови ограничения, като условието е една от представяните песни да е от репертоара на певеца. За по-доброто представяне на участниците организаторите осигуряват безплатен съпровод от народен оркестър. Важно е да се отбележи, че в конкурса няма такса участие, което ще облекчи, макар и минимално разходите на участниците! Наградите са първа, втора и трета във всички категории и възрастови групи, награда на кмета на Община Созопол г-н Тихомир Янакиев, награда на Тракийско дружество „Странджа“ гр. Бургас, награда на медийния партньор Радио Бургас, както и голямата награда Приз на името на Тома Янчев.

Специален гост-изпълнител ще бъде любимеца на поколения българи тракийския народен певец Тодор Кожухаров, който ще зарадва почитателите си със свои изпълнения в гала-концерта след приключване на конкурсната програма. Освен като изпълнител Тодор Кожухаров ще се включи и в състава на журито.

КОНКУРС ЗА СТРАНДЖАНСКА ПЕСЕН „С ПЕСНИТЕ НА ТОМА ЯНЧЕВ“ С. РОСЕН, 10 МАЙ 2025 Г.

ОРГАНИЗИРАТОРИ

ОБЩИНА СОЗОПОЛ ТРАКИЙСКО ДРУЖЕСТВО „СТРАНДЖА“ ГР. БУРГАС
НЧ „АНГЕЛ ВЕЛИЧКОВ – 1902“ С. РОСЕН

Под патронажа на г-н Тихомир Янакиев – Кмет на Община Созопол

медия партньор: Българско национално радио – Радио Бургас

СТАТУТ

Целта на Конкурса е чрез музикално-песенния фолклор да се съхрани спомена за един от първите изпълнители, популяризирали странджанската песен в националния ефир – Тома Янчев.

РЕГЛАМЕНТ

I. Общи условия.

До участие се допускат желаещи кандидати, които отговарят на условията, посочени в регламента.

II. Конкурсът е разделен в две категории:

1.1. Категория „Индивидуални изпълнители“

• В тази категория влизат индивидуални изпълнители (деца, младежи, мъже и жени), разделени в четири възрастови групи:

I-ва група – до 7 годишна възраст
II-ра група – от 8 до 10 годишна възраст
III-та група – от 11 до 14 годишна възраст
IV-та група – от 15 до 19 годишна възраст

V-та група – над 20 годишна възраст

1.2. Категория „Фолклорни състави“

I-ва група – до 19 годишна възраст

II-ра група – над 20 годишна възраст

IV. Награди:

I-во, II-ро и III-то място (диплом и парична награда) във всички категории и възрастови групи.

Специални награди:

Приз „Тома Янчев“ (плакет и парична награда);

Награда на Кмета на Община Созопол;

Награда на Тракийско дружество „Странджа“ гр. Бургас.

III. Конкретни условия

3.1. Категория – „Индивидуални изпълнители“:

3.1.2 Участниците изпълняват две народни песни, като едната задължително е от репертоара на Тома Янчев (приложение № 1). За участниците от IV-та и V-та възрастови групи задължително се изисква една бавна (безмензурна) песен (до два куплета) и една бърза (до три куплета). Общо времетраене на изпълненията до 5 минути.

3.2. Категория „Фолклорни състави“:

3.2.1. Съставите изпълняват две народни песни, като едната задължително е от репертоара на Тома Янчев. Общото времетраене е до 5 минути.

*За всички участниците организаторите осигуряват народен съпровод.

* Всеки участник може да се представи и със собствен съпровод, синбек или а капела.

**Заявки за участие по образец
се приемат до 30.04. 2025г., на адрес:**

8000 Бургас, бул. „Захари Стоянов“ № 19,
или на e-mail: konkurs_rosen@abv.bg
Образец на Заявката може да бъде изтеглен
и от фейсбук-страницата
на конкурса „С песните на Тома Янчев“

ОРГАНИЗИРАТОРИ...

Продължава от 2-а стр.

Забележка:

1. Препоръчително е участниците да се явяват в народни носии.
2. Всички участници получават грамота за участие.
3. За невярно подадена информация участниците се декласират.

Графикът за реда на явяване на участниците се изготвя от организаторите и ще бъде публикуван на по-късен етап.

ПРОГРАМА:

10.05.2025 г., открита сцена пред НЧ „Ангел Величков – 1902“ с. Росен
 10.00 ч. – 12.30 ч. – конкурсна програма
 12.30 ч. – 13.00 ч. – обедна почивка
 13.00 ч. – 17.00 ч. – конкурсна програма
 18.00 ч. – 18.30 ч. награждаване
 19.00 ч. – Концерт на лауреатите и гостуващи изпълнители.
 За допълнителна информация: 0888 49 59 59 – Лазар Налбантов

Приложение №1

Песни от репертоара на Тома Янчев – съхранени във фонда на БНР

Ай гиди, гиди Никола
 Бягала Рада
 Викала Станка меджия
 Вълкана ода налива
 Ганка в градинка седеше
 Горките мале граматичене
 Димитровата майчица
 Димо из салон ходеше
 Дошли са в село руснаци
 Елин пелин, зелен пелин
 Жеко биволи поеше
 Заспала мамина Мила
 Згура отолу идеше
 Калина Неда ода налива
 Като рекла Яна
 Кукувичката кукува
 Мавруди дума майка си
 Манда отдолу идеше
 Мара в градинка седеше

Мъри Марийко карагюзлийко
 Мене ми бе драго Стано
 Минда босилек сееше
 Мъгли ми са паднали
 Мъри Добро бяла Добро
 Мъри Тудоро Тудоро
 Неда платната белеше
 Остана Вълчо сираче
 Разболя се бяла Неда
 Разболяла се Тодора
 Сгадали ми се тримата биволари
 Станка дрехите простира
 Станку ле Михаличина
 Станку ли мъри хубава
 Темен се облак зададе
 Тръгнала Стана Станчица
 Я ойне Тойне
 Яно ле мъри Гьоргия

КОНКУРС ЗА СТРАНДЖАНСКА ПЕСЕН

„С ПЕСНИТЕ НА ТОМА ЯНЧЕВ“

СЕЛО РОСЕН, ОБЩ. СОЗОПОЛ

10 май 2025 г.

ЗАЯВКА ЗА УЧАСТИЕ

ИНДИВИДУАЛНИ ИЗПЪЛНИТЕЛИ:

ТРИТЕ ИМЕНА:

ДАТА И ГОДИНА НА РАЖДАНЕ:

ОРГАНИЗАЦИЯ, КОЯТО ПРЕДСТАВЛЯВА:

ТЕЛЕФОН ЗА ВРЪЗКА:

АДРЕС:

РЕПЕРТОАР:

1.

2.

I ГРУПА ДО 7 Г. II ГРУПА 8-10 Г. III ГРУПА НАД 11-14 Г.

IV ГРУПА НАД 15-19 Г. V ГРУПА НАД 20 Г.

ФОЛКЛОРНИ СЪСТАВИ:

ИМЕ НА ГРУПАТА:

ИМЕ НА РЪКОВОДИТЕЛ:

ТЕЛЕФОН ЗА ВРЪЗКА:

ОРГАНИЗАЦИЯ, КОЯТО ПРЕДСТАВЛЯВА:

АДРЕС:

ПЪРВА ГРУПА ДО 19 ГОД.

ВТОРА ГРУПА НАД 20 ГОД.

РЕПЕРТОАР:

1.

2.

ТРАКИЙЦИ ПОЧЕТОХА ПАМЕТТА НА ЗАГИНАЛИТЕ ЗА ОСВОБОЖДЕНИЕТО НА БЪЛГАРИЯ

Продължава от 1-а стр.

В **Свиленград** честването започна с шествие, в което участваха кметът на общината арх. Анастас Карчев, заместник-кметове, общински съветници, представители на партийни и обществени организации, ученици, граждани, тракийци от ТД „Тракия“ с председател Василка Вангелова, и продължи с празнична програма на площад „5 октомври“. Слово за освободителната руско-турска война произнесе учителят по история Димитър Гилев. Пред паметника на загиналите във войните бяха поднесени венци и цветя.

Представители на тракийци от **Хасково, Ямбол, Харманли и Любимец** посрещнаха 3 март в **Българското ге-**

нерално консулство в Одрин, чиито любезен домакин бе Радослава Кафеджийска – генерален консул на Република България в Одрин. Като представители на Съюза на тракийските дружества в България на тържеството присъстваха членовете на Върховния комитет: Краснодар Беломорски, зам. председател на Централното ръководство и председател на софийското тракийско дружество, Михаил Вълвов, зам. председател на Централното ръководство и председател на ТД „Тракия“ в гр. Ямбол, Кирил Сарджев, член на Централното ръководство и председател на ТД „Георги Сапунаров“ в Хасково, Маргарит Петров, зам.- председател на Върховния комитет и председател на ТД „Бойко Чавдаров“ в Харманли, Михаил Димитров, председател на ТД „Тракия“

в Любимец, тракийци от Хасково, Харманли, Любимец. Програмата започна с благодарствения молебен в българския храм „Свети Георги“, отслужен от архим. Атанасий Султанов от Старозагорската Света митрополия и архим. Вартоломеос Астериадис от Светата митрополия на Дидимотика, Орестиада и Суфли, и продължи с официален прием и културна програма. Приветствие към присъстващите поднесе генералният консул Радослава Кафеджийска, която подчерта значимостта на Националния празник и пожела „да бъдем достойни за делото на нашите предци, които извоюваха свободата на отечеството преди 147 година, и да продължим с горди стъпки напред за бъдещето на България“.

▪ София

▪ София

▪ Одрин

▪ Одрин

▪ Средец

▪ Варна

▪ Средец

▪ Варна

▪ Свиленград

▪ Свиленград

ПОХВАЛНА ИНИЦИАТИВА В СРЕДНОШКОЛСКИЯ ПАТРИОТИЧЕН КЛУБ ВЪВ ВАРНА

В навечерието на 3 март – националният празник на България, Кристиан Барудов от V а клас, член на Средношколския патриотичен клуб „Капитан Петко войвода“ в ЧСУ „Аз съм българче“ към Регионално тракийско дружество-Варна, напра-

ви проучване за ген. Тодор Габарев – опълченец, един от най-младите участници в Руско-турската война от 1877–1878 г. За разработката на своя проект младият изследовател заедно със своя учител по история Симеон Кулиш, посетиха Държавен

архив-Варна. Там с помощта на експерти ученикът се запозна с живота и делото на българският герой. След това петокласникът посети и къщата на генерала във Варна, в която той прекарва близо 40 години от живота си между 1919 и 1958 г.

ЗАГОВЕЛКИ В ГЕНЕРАЛ ИНЗОВО

МАРИНКА ВАСИЛЕВА, ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ИД „КАПИТАН ПЕТКО ВОЙВОДА“, ГЕНЕРАЛ ИНЗОВО

На 2 март в рамките на 26-тото издание на Международния маскарден фестивал „Кукерландия“ в село Генерал Инзово, община „Тунджа“ се проведе празникът „Джамал – празник на обичая „Камила“. Тракийското дружество запозна жители и гости как са празнували Сирни заговезни в Беломорска Тракия.

Обичаят „Заговезни“ се е наричал „Заговелки“. На този ден най-силният момент е вземането и даването на прошка първо от най-възрастния, а след това и между останалите членове на семейството. Край софрата се нареждат дечинките (децата) и чакат бабата да спусне на червен конец яйце и халва, но всички очаквали най-забавната част на празника – идването на Арапите, Карнавалите. Това са деца и по-големи хора, облечени в стари дрехи и добре мас-

кирани, за да не бъдат разпознати. Те посещават къщите, за да прогонят лошото и да пожелаят здраве, късмет и благополучие през годината на тази къща. Отначало са начерняли лицата със сажди и затова народът ги е нарекъл Арапи, но по-късно са получили името Карнавали.

В този ден стопанинът на дома е наточил кана с вино, стопанката е подредила богато трапезата – нали ще се заговява, а на двора се чува глъчка от звънци, хлопки и подвиквания. Първи влиза **Стражарят**, свирейки, известява, че идват гости. Той е облечен в униформа, а на гърба си вместо пушка носи кросно и го насочва към всеки, който не спазва реда и неговите заповеди.

Втори влиза **Отчето** с бакърче вода и китка, за да изчисти от лошотии и злини къщата, като казва: „Да излязат всички болести и ядове от тази къща“. Продължава да ръси и поръсва всички от къщата за здраве: „От здраве да не се отървете през

годината“.

Бавно, приведена напред пристъпва **Гледачката**. Тя носи на гърба си дисаги, до нея вървят внучето и бременната ѝ снаха. Старата жена приближава стопанина и моли за малко хляб, че са гладни, а синът ѝ е на фронта, като в замяна предлага да врачува на стопанина: „Харен човек си! Много добро правиш, на много хора хляб даваш, но и много душмани имаш. Дай някой лев да ги прогоня. Ша кажа няколко думи да те отърва.“

Той ѝ дава пара, тя се кръсти и започва да говори тихо. На **Булката** ѝ прилошава и в този момент влиза **Докторката**. Тя преглежда „трудната“ жена, потупва гледачката по рамото и казва, че предстои раждане. Докторката изважда бебето и всички радостни приветстват новия живот. Стопанката носи една къделя вълна, за да изплетат на детето терлички и един калъп домашен сапун да го къпят, а стопанинът дава една желозна пара, да е здраво, че догодина да дойде карнавалче. После взема каната с вино и черпи присъстващите.

Стопанката поднася от трапезата баница и яйца на Карнавалите. Казва на висок глас като се обръща към децата: „Тази вечер всичкото блажно ядене го давам на Карнавалите. От утре ще постим чак до Великден. Заранта всички съдове ще измия с пепел и ще ви готвя постно.“

Карнавалите пожелават здраве, леки пости и тръгват да посетят и други домове. **Това бяха:** Стопанинът – Мартин Енев – кмет на Ген. Инзово, Стопанката – Параска Шидерева, Стражарят – Иван Пасков, Отчето – Радка Бойчева, Гледачката – Иванка Варналиева, Булката – Елена Филипова, Докторката – Мария Шопова и децата Александър, Божидар и Митко.

Богата палитра от емоции е вълнувала на този празник българското семейство – детската радост и ококорените очи при появата на маскираните, суетнята по приготвяне на последната обилна гощавка преди Великден, хамкането на халвата, прескачането на огъня, мятането на стрели, силата и смиренето на прошката...

Да бъдем здрави, да се обичаме, да прощаваме, да бъдем по-добри! Леки пости!

БЪЛГАРСКАТА ПАТРИОТИЧНА ЕМИГРАЦИЯ В САЩ И ДЕЙНОСТТА НА „АНКЕТНАТА КОМИСИЯ НА ООН“ НА БАЛКАНИТЕ ПРЕЗ 1947 Г.

ПРОФ. Д.ИСТ.Н. ТРЕНДАФИЛ МИТЕВ

Продължение от миналия брой

Най-напред, за дефиниране на политическа стратегия, чиято реализация може да сложи край на антибългарския геноцид в Северна Гърция. Формулираната политическа цел да е демократична и убедителна, за да може с основните идеи в проекта, да се мобилизират меродавните фактори в световната политика, за практическото приложение на стратегията.

Теоретичната работа е реализирана през 1945–1946 г. Основно по време на двата, редовни ежегодни конгреса на МПО. Там делегатите обсъждат темата всеотстранно. В последна сметка е решено българската патриотична емиграция в Северна Америка да разгърне активна пропаганда пред правителствата на Великите сили, за да съдействат те, за създаването на една нова „**независима държава – наречена Македония със столица Солун**“ (6). Съображенията, върху които е положена тази нова политическа стратегия са няколко:

На първо място, българите в Северна Гърция са показали по най-решителния начин – с оръжие в ръка, че не желаят повече да живеят в границите на тази държава. На второ място, от 1946 година в Париж вече се водят преговорите, свързани със следвоенните граници на Балканите. При едно убедително излагане на концепцията, МПО смята, че не е невъзможно, миротворците да наложат създаването и на тази нова балканска държава. За да се сложи край на гражданската война в Южните Балкани. С основаването на една „втора държава на българите“ в Егейска Македония и Западна Тракия, ще изчезнат и поводите за бъдещи конфликти на национална основа в Югоизточна Европа. Защото при създаването на новата държава, в нейната територия реално ще попадне и Западна Тракия. След като Егейска Македония със столица Солун, стане основа на новата държава, реално тя ще „прекъсне връзката“ на Гърция със Западна Тракия. Така, от чисто териториална гледна точка тази територия не би могла да съществува повече като част от гръцката държава.

Популяризирането на тази нова теза, разработена от МПО, е в основата на цялата дейност, реализирана от българската патриотична емиграция в Северна Америка през втората половина на 40-те години на ХХ век. За целта тя е лансирана по убедителен начин пред правителствата на Великите сили. През декември 1945 година например, външните министри на САЩ, СССР и Великобритания, се събират на конференция в Москва. Там веднага е изпратена специална декларация на МПО – на руски и английски език. В текста на документа е направена подробна обосновка на основното искане на емиграцията: създаване на независима държава със столица Солун. (7) През април 1946 година, външните министри се събират отново на конференция в Париж. От френската столица пристига вест, че те разглеждат вече балканските териториални проблеми. Поради това МПО изпраща отново до четиримата големи своето изложение с формулираната нова политическа цел. За да се направи още по убедителна тезата, този път в текста е добавено предложение, новата държава, да се постави „**под попечителството на ООН, за да се гарантира мира на Балканите**“ (8)

През май 1946 година специална делегация на МПО посещава Вашингтон. Там българите са приети най-напред в Белия дом, където разговарят с началника на президентския кабинет – Клак Клифърт. В Държавния департамент ги приема началника на Отдела за Югоизточна Европа – У. Барбар. В конгреса на САЩ делегацията на МПО разговаря със сенатора от Илинойс – Луис Лъдлоу. Посетени са и американските вестници, чиито редакции са във Вашингтон. На всякъде се доказва необходимостта, правителството на САЩ да подкрепи реализацията на проекта за създаването на втора българска държава на Балканите от Егейска Македония и Западна Тракия, със столица в Солун. За целта във всички посетени офиси е депозиран и основния документ, разпространяван до тогава. (9)

Най-важна обаче се оказва, мисията реализирана от делегацията на МПО през ноември 1946 година в ООН. Тогава е открита първата редовна сесия на световната организация в Ню Йорк. Там българските пратеници най-напред са приети в канцеларията на Генералния секретар на ООН – Тригве Ли. Разговорът се води с изпълнителният секретар на Световната организация – Ендру Кордие. След подробно разяснение същността на защитаваната кауза, на Генералния секретар на ООН е връчен един „Мемоар“. В този документ се казва: „**За да има мир и стопански просперитет на Балканите, то трябва от Македония да се образува една независима държавна единица, която за още по голяма сигурност да бъде поставена под протекцията на Обединените народи**“ (10) Следват посещения в кабинета на съветския, английския и френския представители в ООН, на които също е връчен мемоара. Някои чиновници дори заявяват, че в предстоящата среща на външните министри, документът на МПО ще бъде поставен за разглеждане.

След преодоляване на някои трудности, пратениците на българската патриотична емиграция в САЩ, са приети лично и от представителя на Съединените щати в ООН – Елинор Рузвелт. Тя изслушва с внимание българите и приема „**мемоара с благодарност**“ (11)

Обобщавайки резултатите от мисията, реализирана в сградата на ООН в Ню Йорк, ЦК на МПО отбелязва, че българската патриотична емиграция в Северна Америка, никога преди това не е била приемана толкова радушно и на такова високо ниво, в институциите ангажирани с мира и спокойствието в света. „**Какви ще бъдат резултатите – никой не може да предвиди, пише в „Македонска трибуна“, но наш дълг е, винаги когато се яви удобния случай, да хлопаме по вратите на дипломатите**“ (12)

И това „хлопане“ не отминава без резултати. На 26 декември американските вестници разпространяват новина, че Съветът за сигурност при ООН, „**след дълги дебати ... е решил да изпрати една международна комисия на Балканите, която да изследва положението за неспокойствата“ в Северна Гърция**. (13) Този резултат внася и удовлетворение и нови надежди сред българската емиграция в Северна Америка. Без да надценяват своята роля, за популяризирането на ситуацията в Егейска Македония и Западна Тракия, лидерите на МПО заявяват, че тяхното „хлопане“ все пак е било един от факторите, които са дали основания на световната организация, да изпрати анкетната

комисия в Гърция. Затова до лятото на 1947 г. МПО насочва изцяло вниманието си към анализ на дейностите свързани с Анкетната комисия на ООН в Гърция.

За да следи от близо резултатите от новата инициатива на ООН, МПО поставя задача пред своята местна организация в Ню Йорк, да наблюдава от близо интересувания ги процес. А тя установява връзка със Службата по печата на ООН. От там българската емиграция в Северна Америка получава редовна и обективна информация. Така през декември най-напред е проследено формирането на Анкетната комисия и изясняването на нейните правомощия. Българската емиграция е впечатлена от факта, че инициатор на дебата в ООН за основаването на Анкетната комисия, е американският представител в световната организация – Хършел Джонсън. Това обстоятелство се тълкува сред българите в САЩ като „неслучаен факт“. Главно заради огромната разяснителна дейност, реализирана от МПО пред изпълнителната и законодателната власт в Щатите. След това е проследена и дискусиата, проведена в Съвета за сигурност на ООН във връзка със състава на комисията и нейните цели. Джонсън предложил Анкетната комисия да се състои от 7 души. Мексиканският представител обаче настоял те да са 11 – по един представител на всяка държава, постоянен член на Съвета за сигурност. При гласуването съветският делегат А. Громико се въздържал, но не гласувал против, поради което мексиканската идея била приета.

Полският делегат предложил, Анкетната комисия на ООН, „да има право да посети цялата територия на четирите балкански държави“ – Гърция, България, Югославия и Албания. Само така тя можела да изясни всеотстранно и истината за обстановката в Егейска Македония и Западна Тракия, и за положението на емигриралите българи в съседните държави. В края на заседанието Съветът за сигурност гласувал решение: „**Международната комисия, която ще изследва положението за инцидентите на Балканите ще посети Гърция, България, Югославия и Албания**“ (14) Анкетната комисия на ООН трябвало да започне своята работа на Балканите „**не по късно от 15 януари 1947 г.**“ (15)

Междувременно световните информационни агенции разнесли нова, важна информация от София. Само два дни след решението на Съвета за сигурност към ООН, на 28 декември 1946 г., министърът на пропагандата – Димо Казасов заявил пред кореспондентите на световните медии, че „България е доволна от решението на ООН да направи анкета на Балканите“. Той добавил също, че неговото правителство „ще даде всички възможни улеснения на комисията както и на придружаващите я чужди кореспонденти“. По този повод ЦК на МПО в специална статия под наслов „България доволна от решението за Анкетната комисия“ одобрява получените сведения от София. Направен е извода, че правителството на ОФ „**ще даде пълна свобода на кореспондентите да рапортират резултата от анкетата, като създаде удобства за изпращане на сведенията от самата граница**“ (16) В официалната позиция на властите в София, българската емиграция в Съединените щати вижда подкрепа от страна на България за политиката на МПО, както и истината за положението на българите в Егейска Македония и Западна Тракия да достигне

бързо и пълно до световното обществено мнение. А на тази основа, да се търси практическото разрешаване на проблема чрез създаването на новата балканска държава със столица Солун.

В края на декември 1946 г. Анкетната комисия на ООН е сглобена. Общият ѝ състав от дипломати, помощен персонал, преводачи и журналисти надхвърля 100 души. А на 10 януари 1947 г. Анкетната комисия на ООН пристига в Атина. По това време в гръцката столица се води шумен съдебен процес срещу 10 ръководители на опозицията от Северна Гърция. Съдът издал смъртни присъди за всички. Анкетната комисия на ООН се опитала да въздейства върху правителството на Канелополос за смекчаване на наказанията. Потърсено е съдействието и на Съвета за сигурност на ООН. При разглеждането на въпроса в Ню Йорк обаче, се стига до разделение на гласовете. Полският и съветският представители в Съвета не подкрепят предложението за амнистия на бунтовниците в Гърция. Аргументът им се състоял в следното съображение: Анкетната комисия на ООН не трябвало да се „**бърка във вътрешния живот на нито една от засегнатите четири балкански държави**“ (17)

Макар и все още не категорично, българската емиграция в Съединените щати вижда в този проблем, първите признаци, за това как вече очертаващото се разделение на света, след Втората световна война, може да окаже негативно въздействие и върху проблема за евентуалното създаване на „втора държава на българите“ в Егейска Македония и Западна Тракия. Защото полският и съветският представители в Съвета за сигурност очевидно не желаят на базата на един прецедент в Атина, Анкетната комисия да получи възможности, да коригира и политиката на останалите балкански правителства срещу опозицията. По същество в този случай полският и съветският представители в ООН оправдават политиката на правителството в Атина срещу борещата се опозиция.

Междувременно, от Гърция пристигат и други важни новини. Те ангажират трайно вниманието на българската патриотична емиграция в САЩ. Въпреки колебанията сред международните фактори, българите в Северна Гърция продължават решителната си борба за свобода и независимост. Около 15 януари 1947 г. информационните агенции съобщават нещо изключително важно: „борещите се автономисти“ срещу властта в Атина, са обявили създаването в Северна Гърция на „Автономно правителство“. То поемало управлението на териториите западно и източно от Солун, като „**Напълно независима от Гърция (държава) като съставна част в проектираната македонска държава със столица Солун**“ (18)

Българската емиграция в Съединените щати посреща с радост тази новина и я популяризира чрез печата. По този начин емиграцията доказва, че предприетата решителна стъпка най-ясно изразява желанието на българите в Егейска Македония и Западна Тракия да живеят в мир и свобода. В този дух ЦК на МПО публикува поредица от нови материали. Те разкриват инициативи на вече самоуправляващата се автономистка власт в Северна Гърция. На първо място е посочена появата на собствен печатен орган на автономисткото правителство.

ЕДНО РАЗЛИЧНО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ФЬОДОР ДОСТОЕВСКИ

ИСКРА ЧЕРНЕВА

Културен клуб „Тракия“ и издателство „Захарий Стоянов“ на 28 февруари представиха пред пълната зала най-новата книга на математика-академик Петър Попиванов „Достоевски – питания на един математик“. Каква е допирната точка на един изтъкнат учен в областта на точните науки с творчеството на Достоевски? Това не е първият опит на акад. Попиванов да работи върху проблеми, предполагащи връзка

с математиката и логиката в творчеството на известни писатели и философи – Проспер Мериме, Блез Паскал, Роберт Музил. Но Достоевски е любимата му тема. Може би вижда някаква връзка с факта, че големият руски писател-хуманист завършва Военно-инженерната академия в Санкт Петербург. Но не само заради това. Дълговечните теми в произведенията на Достоевски за доброто и злото, за неправдата, за вярата, за красотата и човешките добродетели са благодатна почва за морални и философски размисли в изследванията най-вече на литературоведи, философи и литературни историци. Поради своята общочовешка значимост обаче се оказва, че те могат да бъдат предизвикателство и за математическата мисъл. В своята книга акад. Попиванов подхожда към творбите на Достоевски и най-вече към „Престъпление и наказание“ с „природо-математическа нагласа“, със средствата на математическата логика и математическите понятия. Вън от всякакво съмнение, това е едно много интересно изучаване на творчеството на руския класик от съвсем различен и много интересен ъгъл.

Представянето бе открито от акад. Иван Гранитски

– член на ВК на СТДБ и директор на издателството. При състваха председателят на СТДБ Красимир Премянов, чл.-кор. проф. Георги Михов – член на ЦР на СТДБ и на ВК на СТДБ, Стоян Райчевски – член на ВК на СТДБ, много тракийци, учени, писатели. За интереса свидетелства и фактът, че сред публиката имаше 12 академици и двама член-кореспонденти.

Книгата е налична в книжарница „Тракия“ на ул. Стефан Караджа 7а в столицата.

С ПЕСНИ И МАРТЕНИЦИ ПРАЗНУВАХА БАБА МАРТА В БЪЛГАРСКОТО УЧИЛИЩЕ „ОТЕЦ АЛЕКСАНДЪР ЧЪКЪРЪК“ В ОДРИН

Мартеници от ТД „Тракия“, гр. Любимец

Баба Марта – един от най-любимите празници на малки и големи, беше посрещната с настроение, песни и танци от учениците в българското неделното училище „Отец Александър Чъкърък“ в Одрин. Гости на

тържеството бяха Михаил Димитров – председател на дружество „Тракия“ в Любимец, Василка Вангелова – председател на тракийското дружество в Свиленград, Мария Колева – художник и илюстратор

на книгата „Алекс и вълшебният камък“ и преподавател по Изобразително изкуство, Жени Костадинова, която е и с корени от Одринска Тракия и автор на книжките „Пита“ и „Алекс вълшебният камък“, която е и с корени от Одринска Тракия. Гостите дариха на всички ученици от цитираните книги и ги закичиха с мартеници.

Много усмивки, добро настроение, песни и стихове съпътстваха милото тържество, организирано

от Генералното консулство на България в Одрин, чиито ръководител е Радослава Кафеджийска.

С цветовете на мартеницата и на български носии от Северна и Южна България, бе окичена и главната пешеходна улица на града – „Сарачлар“, а в празника се включиха дипломати и служители от дипломатическата ни служба в Одрин, учители, ученици и родители от Българското неделно училище „Александър Чъкърък“, заместник-кметът

на гр. Одрин – д-р Ергутрул Танръкулу.

Заместник-кметът на Одрин и генералният консул разказаха пред местните журналисти символиката и значението на обичая „Баба

Марта“, и споделиха, че отбелязването му в Одрин, е по идея на отец Александър Чъкърък, развита в последните години със съдействието на българското генерално консулство.

Мартеници от ТД „Тракия“, гр. Свиленград

**100 ГОДИНИ
ТРАКИЙСКО
ДРУЖЕСТВО
„КАПИТАН ПЕТКО
ВОЙВОДА“
град КАРНОБАТ**

ПОКАНА

ТРАКИЙСКО ДРУЖЕСТВО „КАПИТАН ПЕТКО ВОЙВОДА“
град КАРНОБАТ

ВИ КАНИ НА ТЪРЖЕСТВО ПО СЛУЧАЙ 100 ГОДИНИ
ОТ ОРГАНИЗИРАНО ТРАКИЙСКО ДВИЖЕНИЕ В ГРАД КАРНОБАТ.

СЪБИТИЕТО ЩЕ СЕ ПРОВЕДЕ НА 26 МАРТ –
НАЦИОНАЛЕН ДЕН НА ТРАКИЯ,

ОТ 18,00 ЧАСА В ЧИТАЛИЩЕ „ДИМИТЪР ПОЛЯНОВ-1862“,
гр. КАРНОБАТ.

Програма : 17,45 часа – Поднасяне на венци пред паметника на
Църква „Свети Йоан Бовослов“
18,00 часа – Концерт в Читалището
19,30 часа – Тържество ще продължи в р-т „Савай клуб“ в града.

За контакт:
Вара Петрова, Председател на ТД +359 898668511
Дюляна Силенова, Зам. Председател на ТД +359 886857499

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7А, тел.: 02/987 48 96

Абонирайте се!

Каталожен номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: Главен редактор д-р Ваня ИВАНОВА, чл.-кор. на БАН проф. Васил ПРОДАНОВ, акад. Иван ГРАНИТСКИ, д-р Динко СТРАНСКИ, Мария БОЖКОВА, Хубен СТЕФАНОВ; [Тодор КОРУЕВ] Дизайн: Мария БУДЕВА; e-mail: stdb_sofia@abv.bg, факс: 02/987 57 53

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC: STSABGSF
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Димитринка СМОЛЕВА (София) 0886 746 044; Христо ХРИСТОВ (Варна) Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) 076/60 13 67; Радостина ПРАМАТАРОВА (Средец); Стефан МИЛЕВ (Маджарово); Веска ЛАМБОВА (Шумен) 0877 71 85 03; Светлана ЧЕРНОГОРОВА (Сливен); Донка ДИМОВА (Карнобат) Златка МИХАЙЛОВА и Анета ГЕОРГИЕВА (Хасково) 0894 044 420; Мария ИВАНОВА (Ямбол) Светлана ПЕЕВА и Валя ГЕОРГИЕВА (Поморие); Недка ОНОВА (Крумовград).

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака).

БЪЛГАРСКАТА ПАТРИОТИЧНА ЕМИГРАЦИЯ В САЩ...

Продължение от 6-а стр.

Той се нарича „Бюлетин на автономисткото българско правителство“. С публикуваните в него материали борците за свобода и независимост оборват пропагандата на властта в Атина. В същото време, те разкриват и истината за същността на собствената си кауза.

След това МПО разпространява важната новина, че „Главното командване на въстаническите сили в Македония и Тракия е издало един бюлетин, в който се съобщава, че нападателните действия на четите щели да бъдат временно преустановени, докато трае анкетната международна комисия... за да проучи и установи тя фактите и истинските причини за размириците и бунтовете в поменатите провинции“. (19) Появява се дори информация, че автономисткото правителство обявено в Северна Гърция, предстои да пусне в обръщение и „собствена валута“. Тези факти се тълкуват от емиграцията като стремеж на българите в Егейска Македония и Западна Тракия да разкрият напълно истината за своята борба пред Анкетната комисия на ООН, за да може тя по лесно да подкрепи, признаването на автономисткото правителство като управляващ фактор на една бъдеща свободна държава на българите.

Новите тенденции в развитието на гражданската война в Северна Гърция обаче, провокират в началото на 1947 година и първият видим разлом между въоръжените отряди, ръководени от ГКП и българските чети в Северна Гърция. След обявеното автономистко българско правителство органът на ГКП – в. „Ризоспастис“ публикувал официална декларация, подписана от лидерите на гръцките комунисти. В нея се подчертава изрично, че ГКП „смята като свещена и ненарушима отечествената територия и гръцките граници. Тя (ГКП) се бори за свободата, демокрацията и независимостта на Гърция.“ (20 В отговор на тази нова и по същество великогръцка теза, възприета от комунистите в края на февруари 1947 в. „Македонска трибуна“ съобщава, че „Главното командване на македонската демократична армия, съвместно с „Временното автономно правителство“ е изготвило една специална декларация, изпратена до Анкетната комисия. В нея се издигали основните принципи и цели на водената борба и се искало от комисията, „лично да изслуша надлежно упълномощени представители на движението.“ (21)

Тази информация разкрива настъпващото вече разлом в редиците на въоръжената опозиция в Гърция. Тя внася първите сериозни колебания сред българската емиграция в Северна Америка по въпроса: дали Анкетната комисия на ООН ще установи истината за българската борба, за да подкрепи създаването и на „втора държава на българите“ на Балканите със столица Солун. Освен затова великогръцка позиция от ГКП, според МПО това проличало и от факта, че комисията на ООН пребивавала в Атина повече от един месец. Без да посети въстаническите райони в Северна Гърция. Така на практика проучването на обстановката се извършвало от пратениците на ООН не на самия терен. Там където най-добре могат да се изяснят и причините за водената борба и желанията на българите за свобода. Вместо това Анкетната комисия на ООН се задоволявала с информациите, които й предоставяло правителството на монархистите.

Не помогнали много и поканените в Атина представители на съседните балкански държави – особено този на Югославия. Югославският представител – Йосип Джорджа например, възприел тактика, да протака излишно заседанията на Анкетната комисия. Джорджа обявил, че ще изясни югославската позиция за процеса в Северна Гър-

ция чрез изчитането на един доклад от 300 машинописни страници. Но като започнал да чете, след 45 минути поискал „да си почине“ с аргумента, че „че го боли гърлото“. Това негово поведение предизвикало остръ конфликт в Анкетната комисия. Американският делегат – Марк Етридж, заявил официално, че „Анкетната комисия не може да става смешна, с подобна тактика“. (22) Във факти от подобно естество, българската емиграция вижда още един неблагоприятен фактор: съзнателният стремеж на югославските комунисти, да задържат изкуствено комисията на ООН в Атина, за да не се даде път на идеята за създаването на втора българска държава със столица Солун. Защото, ако Анкетната комисия посети лично въстаническите райони, тя ще установи, желанието на българите там да имат своя свободна държава. А ЮКП по това време търси разрешаване на проблема чрез присъединяване на Егейска Македония към новоосновената федеративна НРМакедония с център Скопие.

На базата на факти от подобно естество, от края на февруари 1947 г., българската емиграция в Северна Америка постепенно започва да губи надежда, че Анкетната комисия на ООН може да предостави обективна информация за истинските желания на борещите се българи в Егейска Македония и Западна Тракия. И то на ниво, което да получи подкрепата на ООН за създаването на „втората държава на българите“ на Балканите със столица Солун. Решаваща роля в това отношение изиграват, обаче няколко нови факти, свързани с международната обстановка през зимата на 1947 г.

На 10 февруари 1947 година България подписва сравнително справедлив мирен договор. С него са прокарани границите на Балканите в съгласие с волята на Великите сили. С ратифицирането на мирния договор с България, териториите, в които се води гражданската война в Егейска Македония и Западна Тракия остават в територията на Кралство Гърция. По този начин е елиминирана възможността ООН да гласува решение, за създаването на втора българска държава със столица Солун. (23)

В същото време става известна и окончателната официална позиция на президента Труман, към събитията в Северна Гърция. В официално обръщение към Конгреса на Съединените щати от 31 март 1947 г., той предлага „американската армия също да навлезе в Гърция“. Така че и тя да съдейства на правителството в Атина за възстановяването на реда в северните територии. В края на март в. „Македонска трибуна“ съобщава, че американският самолетносач „Лейтис“ вече е в гръцки води. По този начин, реално от април 1947 г., американската армия влиза официално в ролята си на усмирител на бунтуващите се българи в Северна Гърция.

В връзка се тези нови събития ЦК на МПО излиза със специална декларация. В нея се казва: „Съединените щати ще заместят Англия в поддържане на статуквото по средиземноморския басейн. ... Новият курс във външната политика на тази страна (САЩ) ще бъде решително противопоставяне на влиянието, което иска да упражни Съветска Русия из другите държави, чрез комунистическите организации. Но едно може да бъде ясно: ако американската политика е същата като тази на Англия в Гърция, мир и спокойствие там не ще има. ... Защото не всички, които се борят срещу сегашното гръцко правителство са комунисти! И не всички възприемат формулата на белградското правителство за разрешаването на македонския въпрос“. (24)

Тази постановка на ЦК на МПО прозвучава като реквиет на надеждите, че след като установят на място исканията на българите в гражданската война из Северна Гърция,

пратениците на ООН ще съдействат за създаването на мечтаната от емиграцията „втора държава на българите“ на Балканите със столица в Солун. Тази песимистична прогноза се доказва напълно и от едно заседание на Съвета за сигурност при ООН, проведено на 14 и 15 март 1947 г. На него американският представител в световната организация поискал „изложения за политиката на правителствата на Югославия и България, от 1944 г. насам, във връзка с движението за обединението на югославска, българска и гръцка Македония“. (25) По този начин официалните представители на САЩ и в Световната организация, насочват вниманието на ООН не към вътрешните причини за българската съпротива в Северна Гърция. А към ролята на „външната намеса“ от страна на съседните държави. Те били провокирали и подпомагали избухналата Гражданска война. С тази нова и окончателна позиция на американското правителство се обезсмисля напълно и ролята, отредена на Анкетната комисия на световната организация, която работи на Балканите около три месеца.

Затова през март и април емиграцията губи надежда за онова, което дотогава очаква от Анкетната комисия на ООН. От пролетта на 1947 г. МПО само съобщава информативно за посещенията на членове от Анкетната комисия в партизанските лагери на Грамос и Вич планина. Въпреки, че именно по време на тези посещения българите в Северна Гърция изразили най-ясно своите искания пред пратениците на ООН. Вестник „Македонска трибуна“ съобщава специално за събитията случили се в град Струмица. „Анкетната комисия ...била посрещната от една демонстративно настроена група от около 500 души начело с плакати и викове: „Да живее автономна Македония“; „Да се махнат от Македония гръцките тирани – народни мъчители“. (26) ЦК на МПО разпространява тази информация, без да прави вече каквито и да било изводи от нейното съдържание. Защото при очерталата се нова обстановка в света след зимата на 1947 г. всякаква надежда за реализиране на българската емигрантска идея за създаването на „втора държава на българите“ на Балканите със столица в Солун става невъзможна.

Вестник „Македонска трибуна“ информира за посещенията на 12 членове на Анкетната комисия в София, през втората половина на март 1947 г. Българското правителство изпълнило своето обещание: на анкетворите е дадена пълна възможност да разговарят с много българи – бежанци от Северна Гърция, емигрирали след избухването на гражданската война. Пратениците на ООН обаче не съобщават изводите, до които са стигнали след разговорите с бежанците в България. Поради това МПО отбелязва, че анкетворите опитвали едва ли не „анонимно“, от София за Белград и Скопие.

В началото на април 1947 година Анкетната комисия на ООН опитва окончателно от Балканите. След това тя се установява за около един месец в Женева, за да разработи своя официален доклад за резултатите от възложената й мисия. Чрез изказвания пред швейцарски вестници делегатите съобщили, че са провели общо 61 заседания, от които 31 в Атина и 30 в Солун. По време на работата си разпитали 29 свидетели, привлечени от страна на гръцкото правителство и 50 свидетели, представени от Югославия, България и Албания. Съобщено било също така, че като краен резултат ще бъдат разработени два основни документа. Първият – едно „изложение на самите факти, така както са били представени от различните страни на комисията“. Този доклад е възложен за разработване от делегатите, под ръководството на американския представител.

Вторият документ щял да съдържа „препоръки, които комисията смята за нужно да

представи на вниманието на Съвета за сигурност“. Работата по него се направлявала от съветският представител в Анкетната комисия. „Руската делегация се оплака обаче, пише вестник „Македонска трибуна“, че много от данните, които са били дадени на комисията, от страна на четническите групи, изчезнали мистериозно на път за Женева“. (27) Тези факти разкриват вече наличието и на напълно съзнателни саботажни действия, от страна на прогръцки настроените членове на самата Анкетната комисия. Поради това МПО заявява, че при това положение на нещата, вече не може да последва нищо полезно за българите в Северна Гърция. Не случайно, като краен резултат от проведената анкета на ООН, е взетото само решение в Солун да се настане една „Подкомисия на ООН“. Тя да следи събитията и да разследва само нововъзникващи инциденти, по северната граница на Гърция. По този начин инициативата на ООН постепенно е сведена до нула. Защото след смазването на въоръжената съпротива на българското население, по северната гръцка граница е наложен жесток контрол, който не допуска каквито и да било външни намеси за евентуално подновяване на българската борба за свобода и независимост.

Преценявана цялостно, разгледаната дейност на българската родолюбива емиграция в Северна Америка очевидно е една от най-светлите страници в нейната история. Макар, че в известна степен емиграцията надценява възможността за създаването на втора държава на българите в Егейска Македония и Западна Тракия, през втората половина на 40-те години на XX век, тя полага максимални усилия този нов политически проект да стигне до факторите с решаващ глас в световната политика. Българите в Америка отстояват важната теза, че техните събратя в Егейска Македония и Западна Тракия водят съвместно – самостоятелна борбата за свобода и независимост, която трябва да се подкрепи и от вън. Ако не беше решителната намеса и на американската армия в Гражданската война в Северна Гърция, не е било напълно невъзможно политическия проект на МПО да се реализира в някакъв вариант. (Примерно, чрез предоставянето на право за административно самоуправление). Главно заради наличието на обявеното автономистко правителство, и невъзможността на монархистите в Атина да смажат сами най-драматичната и продължителна гражданска война, водена от българи в една балканска държава през втората половина на XX век.

Б Е Л Е Ж К И

- Даскалов, Г., Българите в Егейска Македония“, С., 1966, с.35 и сл.
 Германов, Ст., „Македонският въпрос“ (1944–1989г.), С., 2012, с.40 и сл.
 Митев, Тр., История на българския емигрантски патриотичен фронт в Новия свят, (Края на XIX – края на XX век), Част I, 2021, с.188 и сл.
 В. „Македонска трибуна, бр.1939, 16 ян.1947 г. Пак там.
 Митев, Тр., цит. съч., с.237.
 Пак там.
 Пак там, с.241.
 Пак там, с.242.
 Пак там, с.252-255.
 Пак там, с.253.
 Пак там, с.251.
 В-к „Македонска трибуна“, бр.1036, 26 дек. 1946 г. Пак там.
 Пак там.
 Пак там, бр.1037, 2 ян.1947 г.
 Пак там, бр.1043, 13 февр.1947 г.
 Пак там, бр.1039, 16 ян.1947 г.
 Пак там, бр.1041, 30 ян.1947 г.
 Пак там, бр.1044, 27 февр.1947 г.
 Пак там, бр.1045, 29 февр.1947г.
 Пак там, бр.1044,27 февр.1947 г..
 Митев, Тр., цит. съч., с.257.
 В-к „Македонска трибуна“, бр.1048, 22 март 1947 г. Пак там.
 Пак там, бр.1049, 27 март 1947 г.